

Опис

вибіркового блоку навчальних дисциплін «Право екологічної безпеки» освітньої програми «Право» для здобувачів освітнього рівня «Магістр» за спеціальністю 081 «Право» денної форми навчання

Вибірковий блок «Право екологічної безпеки» освітньої програми «Право» для здобувачів освітнього рівня «Магістр» за спеціальністю 081 «Право» денної форми навчання складається з навчальних дисциплін:

1. Право сталого розвитку
2. Правове забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення
3. Проблеми правового регулювання екологічної безпеки у сфері природокористування
4. Правові проблеми екологічного і ядерного страхування
5. Еколого-правові аспекти запобігання змін клімату.
6. Вдосконалення законодавства про екологічну безпеку в контексті міжнародно-правових зобов'язань
7. Право харчової безпеки
8. Еколого-правові проблеми цивільного захисту
9. Правові проблеми державного регулювання забезпечення радіаційної безпеки
10. Проблеми права екологічної безпеки
11. Еколого-правові проблеми біобезпеки
12. Держава як гарант правового забезпечення екологічної безпеки.

Відповідно до опису освітньої програми «Право» викладання зазначених навчальних дисциплін забезпечує досягнення здобувачами освіти результатів навчання 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20, що визначені Стандартом вищої освіти України другого (магістерського) рівня вищої освіти для отримання освітнього ступеню вищої освіти «Магістр» за спеціальністю 081 «Право» у галузі знань 08 «Право», затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України № 643 від 20 липня 2022 р.

Викладання зазначених навчальних дисциплін зорієнтовано на формування у здобувачів вищої освіти поглиблених теоретичних знань та розвиток практичних фахових навичок у сферах: права сталого розвитку; правового забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення; правового регулювання екологічної безпеки у сфері природокористування; правових проблем екологічного і ядерного страхування; еколого-правових аспектів запобігання зміні клімату; проблем вдосконалення законодавства про екологічну безпеку в контексті міжнародно-правових зобов'язань; права харчової безпеки; еколого-правових проблем цивільного захисту; правових проблем державного регулювання забезпечення радіаційної безпеки; проблем права екологічної безпеки; еколого-правових проблем біологічної безпеки;

реалізації державою повноважень як гаранта правового забезпечення екологічної безпеки.

Дисципліна **«Право сталого розвитку»**. Форми викладання і методи навчання даної дисципліни спрямовані на набуття знань та виявлення розуміння питань права сталого розвитку, а саме в загальній частині: теоретико-правових засад формування та реалізації права сталого розвитку, організаційно-правового та фінансово-правового механізму забезпечення сталого розвитку та особливостей юридичної відповідальності за екологічні правопорушення в контексті сталого розвитку України, а також питань особливої частини, в якій вивчаються особливості реалізації права сталого розвитку в окремих її напрямках. Також метою курсу є здобуття студентами практичних навичок розв'язання реальних життєвих ситуацій, їх правильної правової інтерпретації, формулювання власних обґрунтованих суджень на основі аналізу відносин у сфері права сталого розвитку.

Дисципліна **«Правове забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення»** спрямована на набуття студентами знань та виявлення розуміння основних сучасних правових доктрин, принципів, правових засад та проблем у сфері: законодавчого забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення; аналізу ризику та його структурних компонентів; статусу (прав та обов'язків) громадян, підприємств, установ і організацій щодо забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення; інституційно-функціонального забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення; змісту державного регулювання та вимог щодо забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення. Також метою курсу є здобуття студентами практичних навичок у розв'язанні реальних життєвих ситуацій, їх правильної правової інтерпретації, формулювання власних обґрунтованих суджень на основі аналізу проблем в сфері правового забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення.

Дисципліна **«Проблеми правового регулювання екологічної безпеки у сфері природокористування»**. У процесі вивчення дисципліни будуть розглядатися питання, пов'язані із: еволюцією наукових досліджень правових проблем забезпечення екологічної безпеки при здійсненні спеціального природокористування в Україні та методологічних засад їх проведення, законодавчим забезпеченням екологічної безпеки спеціального природокористування; правовідносинами забезпечення екологічної безпеки спеціального природокористування; екологічним ризиком в системі правовідносин забезпечення екологічної безпеки спеціального природокористування, правовими проблемами забезпечення екологічної безпеки при здійсненні спеціального природокористування в умовах воєнного стану, а також у контексті сучасних євроінтеграційних процесів. Дисципліна спрямована на поглиблення та удосконалення у студентів теоретичних знань і

практичних вмінь та навичок щодо самостійного розв'язання завдань, пов'язаних із застосуванням законодавства щодо втілення концепції сталого розвитку і забезпечення екологічної безпеки у сфері використання окремих природних ресурсів (земель, вод, надр, лісів, рослинного світу, атмосферного повітря) шляхом гарантування раціонального, ощадливого, безпечного для довкілля та людини використання природних ресурсів, в тому числі шляхом застосування «зелених» технологій.

Дисципліна **«Правові проблеми екологічного і ядерного страхування»** спрямована на засвоєння студентами правових засад екологічного та ядерного страхування як складових економіко-правового механізму забезпечення екологічної, радіаційної та ядерної безпеки. В межах спецкурсу аналізуються: юридична природа екологічного та ядерного страхування; їх форми та види; особливості складу відповідних правовідносин; порядок укладання та реалізації договорів; зарубіжний та міжнародний досвід правового регулювання екологічного та ядерного страхування; стан правового регулювання екологічного та ядерного страхування, проблеми та перспективи його удосконалення.

Дисципліна **«Еколого-правові аспекти запобігання змін клімату»** спрямована на опанування здобувачами освіти міжнародно-правовими засадами запобігання та адаптації до змін клімату, особливостями регулювання відносин щодо запобігання змін клімату в праві ЄС та в Україні та особливостями правозастосовної практики, судової практики (на прикладі рішень Суду ЄС, Європейського суду з прав людини, національних судів). Дисципліна спрямована на отримання практичних навичок щодо вирішення складних завдань в процесі нормотворчої, наукової, правозастосовної діяльності щодо попередження змін клімату та правозахисної діяльності щодо захисту порушених прав людини в результаті зміни клімату, вмінь та навичок участі у міжнародно-правовій співпраці в сфері зміни клімату.

Дисципліна **«Вдосконалення законодавства про екологічну безпеку в контексті міжнародно-правових зобов'язань»** спрямована на пізнання студентами: системи міжнародно-правових зобов'язань у сфері забезпечення екологічної безпеки, взятих Україною в межах підписаних і ратифікованих міжнародних екологічних угод (в тому числі і Угоди про асоціацію між Україною та ЄС), та, в межах членства України у міжнародних організаціях та установах; міжнародно- та національно-правових механізмів виконання зобов'язань державами; формування практичних навичок використання цих знань у процесі вдосконалення законодавства України про екологічну безпеку, у правозастосовній, правозахисній, правотворчій та науковій діяльності. В межах даного курсу студент зможе розвинути практичні вміння застосовувати знання із міжнародного публічного, конституційного, екологічного права та права екологічної безпеки тощо, розвинути навички синтезу, аналізу,

узагальнення та тлумачення норм права і їх правової оцінки, та порівняльно-правового аналізу норм міжнародного та національного права, застосування інноваційних та екологічно безпечних технологій у процесі вдосконалення законодавства України про екологічну безпеку.

Дисципліна **«Право харчової безпеки»** спрямована на набуття студентами знань у сфері права харчової безпеки: в загальній частині: теоретико-правових засад формування права харчової безпеки; правового регулювання державної екологічної, економічної, аграрної політик України щодо харчової безпеки; регулювання харчової безпеки за законодавством ЄС та міжнародним законодавством; організаційно-правового механізму забезпечення харчової безпеки, а також питань особливої частини, в якій вивчаються особливості реалізації права на безпечні харчові продукти з точки зору його функціонально-процедурного забезпечення; спеціально-юридичні гарантії захисту права громадян на безпечні харчові продукти; питання відповідальності в системі гарантій та захисту права на безпечні харчові продукти. Також метою дисципліни є здобуття студентами практичних навичок розв'язання життєвих ситуацій з урахуванням аналізу чинного законодавства та практики його застосування у зазначеній сфері правового регулювання.

Дисципліна **«Еколого-правові проблеми цивільного захисту»**. Вивчення спецкурсу «Еколого-правові засади цивільного захисту» здійснюється на підставі аналізу чинного законодавства України та Європейського Союзу, міжнародного досвіду та юридичної практики. В умовах зростання ризиків виникнення надзвичайних екологічних ситуацій техногенного та природного характеру перед кожною державою та світовою спільнотою в цілому постав виклик щодо розробки та впровадження дієвого еколого-правового регулювання із зазначених питань. На сьогодні ці проблеми посилюються новими викликами та випробуваннями, а саме підвищенням ризиків виникнення надзвичайних екологічних ситуацій кліматичного та біологічного характеру. Перші пов'язані із незворотними процесами щодо зміни клімату. Другі - це загроза виникнення різного роду пандемій, епідемій, епізоотій, епіфітотій тощо.

Зазначене обумовлює затребуваність в юристах-фахівцях зі спеціальними знаннями у даній сфері, яка буде зростати.

Дисципліна **«Правові проблеми державного регулювання забезпечення радіаційної безпеки»** спрямоване на засвоєння студентами правових засад державного регулювання забезпечення радіаційної безпеки в Україні. В межах спецкурсу аналізується: юридична природа радіаційної безпеки та специфіка відповідних правовідносин; науково-правові основи державного регулювання забезпечення радіаційної безпеки; зміст інституційно-правового та функціонально-правового забезпечення радіаційної безпеки в Україні; особливості державного регулювання забезпечення радіаційної

безпеки при здійсненні господарської та іншої діяльності; зарубіжний та міжнародний досвід у цій сфері.

Дисципліна «**Проблеми права екологічної безпеки**». Форми викладання і методи навчання даної дисципліни спрямовані на набуття знань та виявлення розуміння основних сучасних правових доктрин, принципів, правових засад та проблем у сфері: юридичної природи екологічної безпеки та екологічного ризику в еколого-безпекових правовідносинах; правового забезпечення екологічної безпеки, включаючи правові засади національної та транснаціональної безпеки, а також проблеми кодифікації законодавства у сфері забезпечення екологічної безпеки; управління у сфері правового забезпечення екологічної безпеки; правового регулювання колективних форм забезпечення суб'єктивних прав громадян на екологічну безпеку; організаційно-правових форм гарантування права громадян на екологічну безпеку; правових засад забезпечення екологічної безпеки при здійсненні еколого-небезпечних видів господарювання, а також міжнародно-правові аспекти забезпечення екологічної безпеки. Також метою курсу є здобуття студентами практичних навиків розв'язання реальних життєвих ситуацій, їх правильної правової інтерпретації, формулювання власних обґрунтованих суджень на основі аналізу проблем в сфері права екологічної безпеки.

Дисципліна «**Еколого-правові проблеми біобезпеки**». Даний спецкурс передбачає вивчення теоретичних і практичних питань щодо законодавчого регулювання використання біотехнологій на національному, європейському та міжнародному рівнях, а також зарубіжний досвід окремих країн у даній сфері.

Під час вивчення даного спецкурсу здобувачі освіти будуть мати можливість розглянути питання щодо еколого-правового регулювання: використання генетично-модифікованих організмів та правові процедури оцінки ризику їх використання в медицині, фармакології, в сфері харчової безпеки, сільському господарстві та інших галузях господарювання; захисту життя і здоров'я людини та навколишнього природного середовища від впливу небезпечних біологічних об'єктів; особливостей здійснення біомоніторингу та основних принципів державної системи біологічної безпеки; державного управління та регулювання в сфері біологічної безпеки; юридичної відповідальності за порушення вимог екологічної безпеки в даній сфері та наявної судової практики тощо. Здобувачі освіти під час вивчення даного спецкурсу набудуть теоретико-правові знання для практичної орієнтації з окреслених питань, необхідних для сучасної професійної діяльності юриста.

Дисципліна «**Держава як гарант правового забезпечення екологічної безпеки**» спрямована на розгляд: правової природи повноважень держави в сфері забезпечення екологічної безпеки та правових форм їх реалізації; системно-правового аналізу реалізації екологічної функції держави щодо забезпечення екологічної безпеки; правового становища держави як суб'єкта

нормотворення, управління та відповідальності щодо забезпечення екологічної безпеки; аналіз правових засобів досягнення балансу приватних і публічних екологічних інтересів у суспільстві в процесі забезпечення екологічної безпеки (в т.ч. шляхом впровадження "зелених", енергозберігаючих та безвідходних технологій). Даний курс має практичне спрямування і передбачає опанування студентами не просто знань щодо реалізації екологічної функції держави в сфері забезпечення екологічної безпеки, але і отримання практичних навичок прогнозування формування ефективного правового регулювання в даній сфері, навичок нормопроекування в цій сфері; системного аналізу пошуку найкращих управлінських рішень у сфері забезпечення екологічної безпеки; формування практичних навичок використання цих знань у правозастосовній, правозахисній, правотворчій та науковій діяльності.

Загальний стиль навчання за вибіркоким блоком «Право екологічної безпеки» ОС «Магістр» - завдання-орієнтований (з елементами проблемно-орієнтованого та самонавчання) із поглибленим вивченням проблем теорії екологічного, природоресурсного права та права екологічної безпеки, практики правозастосування у відповідній сфері. Лекції, семінари проводяться в малих групах, самостійна робота виконується здобувачем освіти на основі підручників, конспектів, презентацій, методичних рекомендацій, консультацій із викладачами.

Завдяки використанню викладачами в освітньому процесі авторських методик відбувається поглиблене опанування здобувачами освіти екологічного, природоресурсного права та права екологічної безпеки у поєднанні з такими галузями національної правової системи, як конституційне, адміністративне, цивільне та інші галузі права, а також з міжнародним публічним і приватним правом, правом Європейського Союзу.

Досягнення результатів навчання освітньої програми та результатів навчання в частині, яке здійснюється блоком дисциплін «Право екологічної безпеки», передбачає ґрунтовне формування у здобувачів освіти таких загальних та спеціальних компетентностей як: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність проводити дослідження на відповідному рівні; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність до адаптації та дії в новій ситуації; здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній сфері як усно, так і письмово; здатність генерувати нові ідеї (креативність); здатність приймати обґрунтовані рішення; здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності); здатність працювати в міжнародному контексті; здатність розробляти проекти та управляти ними; здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності; здатність аналізувати та оцінювати вплив

правової системи Європейського Союзу на правову систему України; здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні; здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України; здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції; здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію; здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні; здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів; здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності; здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування; здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів; здатність утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника; здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією; здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини; здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості; здатність застосовувати сучасні методології науково-правових досліджень та застосовувати спеціальні методи досліджень у певних галузях юридичної науки; здатність аналізувати та інтерпретувати результати наукових досліджень, враховуючи використання міждисциплінарних та порівняльно-правових підходів; здатність використовувати наукові теорії та концепції, а також набуті практичні знання при проведенні наукових досліджень; здатність брати продуктивну участь у науковому співробітництві як на національному, так і міжнародному рівнях.

Вказане забезпечує досягнення визначених у відповідних робочих програмах дисциплін, які входять до названого вибіркового блоку, таких **результатів навчання** за освітньою програмою та результатів навчання конкретних дисциплін вибіркового блоку як оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання; співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними

стандартами; проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження; здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки; вільно спілкуватися правничою іноземною мовою (однією з офіційних мов Ради Європи) усно і письмово; обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи; дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання; оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності; генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг; аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права; використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції; проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу; аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів; обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування; мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування; брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини; інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності; визначати актуальну практичну чи наукову проблему, планувати і виконувати дослідження на її вирішення, обирати релевантні методологію та джерела; брати продуктивну участь у виконанні теоретичних та прикладних досліджень у галузі права; розробляти і викладати спеціальні дисципліни у закладах освіти, застосовувати сучасні освітні технології та методики.

Механізми забезпечення досягнення результатів навчання, визначених за вибірконим блоком дисциплін «Право екологічної безпеки», передбачають використання професорсько-викладацьким складом таких форм, методів, технологій викладання та навчання, які відповідають вимогам сучасності, вчать самостійно і творчо мислити, аналізувати правові ситуації, самостійно

навчатися, містять авторський компонент, орієнтовані на здобувача освіти і формування у нього навичок, вмінь, компетентностей. Опанування здобувачами освіти навчальних дисциплін вибіркового блоку «Право екологічної безпеки» забезпечується акцентуванням у процесі викладання на проблемних аспектах судової практики, стимулюванні здобувачів освіти до самостійності і автономності у пошуку таких проблемних питань, шляхів правової оцінки, вирішення тих чи інших правових ситуацій.

Забезпечення досягнення програмних результатів навчання, визначених за навчальними дисциплінами вибіркового блоку відбувається завдяки:

- викладанню навчальних дисциплін вибіркового блоку "Право екологічної безпеки" кваліфікованими фахівцями, в тому числі в формі авторських курсів, які розроблені на основі новітніх досягнень юридичної науки (вітчизняної та міжнародної);

- залучення здобувачів освіти до науково-дослідної діяльності в сфері регулювання різних видів екологічних суспільних відносин щодо раціонального використання та відтворення природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки, як на національному рівні, так і на міжнародному.

- проведення майстер-класів із запрошенням фахівців-практиків в сфері захисту екологічних прав громадян, забезпечення екологічної та ядерної безпеки тощо.

- використання в освітньому процесі активних і інтерактивних форм проведення занять, в тому числі case study;

- проведення в навчальних групах розгляду практичних казусів, кейсів судових справ, ділових ігор, у тому числі у формі судових засідань тощо;

- проведення в навчальних групах проблемно-орієнтованих дискусій, предметом яких є обговорення недоліків правового регулювання, концепції розвитку правового забезпечення екологічних відносин, законопроекти та проекти нормативно-правових актів, які спрямовані на врегулювання різних видів екологічних суспільних відносин;

- індивідуальному консультуванню здобувачів вищої освіти та високого рівня організації їх самостійної роботи;

- акцентуванню у процесі викладання на проблемних аспектах судової практики, стимулюванню здобувачів освіти до самостійності і автономності у пошуку таких проблемних питань, шляхів правової оцінки, вирішення тих чи інших правових ситуацій.

- отриманню практичного досвіду застосування норм екологічного законодавства в процесі нормотворчої, управлінської, правозастосовної діяльності в органах центральної виконавчої влади, що реалізують політику в сфері використання природних ресурсів, охорони довкілля, забезпечення

екологічної та ядерної безпеки, в судових органах під час проходження навчальної практики.

Набуті знання та навички в процесі опанування навчальних дисциплін вибіркового блоку "Право екологічної безпеки" є витребувані сьогодні при роботі в судах, на посадах прокурорів і слідчих правоохоронних органів, при роботі в апараті Верховної Ради України або помічником-консультантом народних депутатів України, здійсненні адвокатської діяльності, роботі в органах державної влади (профільних міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, місцевих державних адміністраціях), органах місцевого самоврядування, на посадах юристів (юрисконсультів) підприємств приватної форми власності, юридичних, консалтингових компаній та громадських правозахисних та екологічних організацій.